

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Konjunktúrajelentés

Magyarország 2012

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

Konjunktúrajelentés 2012

Gazdasági helyzet és várakozások, valamint
a befektetői környezet Magyarországon

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi
Kamara 18. konjunktúra-felmérésének
eredményei

Budapest
2012. április

Köszönetet mondunk együttműködésükért a válaszadó vállalatoknak, amelyek értékes információikkal, véleményükkel lehetővé tették jelen tanulmány elkészítését. Szintén köszönet illeti más uniós tagországok magyarországi kereskedelmi kamaráit, melyek elősegítették tagvállalataik részvételét a felmérésben.

Impresszum

© Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
Budapest, 2012

Szerző, projektvezetés: Dirk Wölfer
Közreműködtek: Sencz Zsófia, Kelemen Tamás, Maximilian Brunn

Kézirat lezárva: 2012. április 10.

A tartalom a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) forrásként történő megjelölése mellett szabadon felhasználható. Tiszteletpéldányt a lenti címre kérünk. Az információkat nagy gondossággal állítottuk össze. Azonban semmiféle felelősséget nem vállalunk az adatok helyességéért és teljességéért. A közölt információkból eredő esetleges károkért felelősséget nem vállalunk.

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
H-1024 Budapest, Lövház utca 30.
Telefon: +36 1 345 7600
Fax: +36 1 315 0744
E-mail: info@ahkungarn.hu

www.duihk.hu

v 2012. 04. 11. 9:47

Tartalomjegyzék

Előszó helyett: Nagyobb tárgylagosságot!	5
Vezetői összefoglaló	6
Gazdasági helyzet és várakozások	9
1. Az általános gazdasági helyzet értékelése.....	9
2. A vállalatok üzleti helyzete és kilátásai.....	10
Befektetési környezet	11
1. Munkaerőpiac	12
2. Állami feltételrendszer	14
3. Adórendszer.....	18
4. Vállalati környezet	20
Beruházási és foglalkoztatási tervek.....	21
1. Elégedettség a beruházási döntéssel	21
2. A beruházások és a foglalkoztatás előfeltételei	22
3. Befektetési alternatívák: mennyire vonzó Magyarország?	24
Elvárások a gazdaságpolitika felé.....	25
1. Az euró bevezetése	25
2. Elégedettség a kormány munkájával.....	25
3. A leginkább sürgető feladatok.....	26
A. Melléklet: A felmérés részletes eredményei	27
B. Melléklet: Külföldi befektetések Magyarországon	33
1. Külföldi működőtőke befektetések Magyarországon.....	33
2. Német működőtőke befektetések Magyarországon	33
C. Melléklet: Módszertani megjegyzések.....	34
1. Megkérdezés típusa és ideje	34
2. Résztvevők.....	34
3. Statisztikai kifejezések és eljárások	35
4. Jelmagyarázat az ábrákhoz.....	36
5. Ország rövidítések.....	36

Előszó helyett: Nagyobb tárgyilagosságot!

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara 1995 óta évente végez felmérést a német vállalatok körében. A felmérésen alapuló Konjunktúrajelentés tárgyilagosságot nyújt a magyar gazdaságról és a beruházási környezetről a külföldi beruházók szemszögéből.

A 2010. évi országgyűlési választások óta Magyarország gazdasága és gazdaságpolitikája fokozott megfigyelés tárgya – külföldön is. E megfigyelés eredménye a tájékozottság szintjétől, gazdaságpolitikai megfigyőződésektől, érintettségétől vagy az ágazattól függően rendkívül eltérő és gyakran ellentmondásos lehet. Ez nem csak a gazdaságkutatóknak, hanem a vállalatoknak is megnehezíti a tényleges helyzet objektív értékelését és megalapozott vállalati döntések meghozatalát.

Az ideai felméréssel ezért nem csupán azt kívánjuk bemutatni, hogy milyen feltételek szükségesek a magyarországi beruházások és ezzel a foglalkoztatás és a növekedés ösztönzéséhez, hanem hozzá kívánunk járulni ahhoz, hogy tárgyilagossában folyjék a vita és tárgyilagosságot képet alkothassanak Magyarországról.

Ennek jegyében idén is a következőket vizsgáltuk:

1. Milyennek értékelik a vállalatok az ország és saját vállalatuk gazdasági helyzetét, és milyen várakozásokkal tekintenek az előttünk álló évre?
2. Milyennek értékelik a magyarországi beruházási környezetet, azaz a vállalkozói tevékenység gazdaságpolitikai és általános feltételrendszerét?
És mindenek előtt:
3. Mindez hogyan befolyásolja a beruházási hajlandóságot, és mit jelent a gazdaságpolitika számára?

Jelen elemzés elsősorban a februárban végzett vállalati felmérésünkön alapul, de természetesen az értékelés során figyelembe vettük a tagvállalatokkal folytatott számtalan egyeztetést, más szervezetek elemzéseit és a 2011 novemberében végzett villám-felmérésünkből levezetett következtetéseket is.

A felmérésben résztvevők mintegy negyede idén is más európai országban, főként Ausztriában, de emellett nagy-Britanniában, Olaszországban vagy más országban székelő vállalat volt. Ezen vállalatok véleménye messzemenően egybevág a német vállalatokéval, ezért a felmérést a külföldi érdekeltségű vállalatokra nézve reprezentatívnak lehet tekinteni.

Vezetői összefoglaló

Óvatosabb az általános értékelés

- » A német és más külföldi befektetők helyzetértékelése 2012 elején jóval kevésbé derűlátó, mint egy évvel korábban. Ez a gazdasági helyzetre éppúgy érvényes mint az általános befektetési környezet megítélésére.
- » Ennek egyik oka a világ gazdaság lassulásában rejlik, amely súlyosan érinti az erősen exportra utalt magyar gazdaságot.
- » Másrészt eddig csak kis mértékben teljesültek a gazdasági szereplők várakozásai egy új, beruházásbarát gazdaságpolitikára vonatkozóan. Ez a csalódottság tükröződik a befektetési feltételek ideai minősítésében is, amely jóval kritikusabb mint tavaly.

Kitartás Magyarország mellett, de vonzereje gyengült

- » A német és más külföldi befektetők többsége ma is kitart Magyarország mellett. A megkérdezettek 71 százaléka ma is Magyarországra hozná beruházását – ez az arány azonban lényegesen alacsonyabb, mint a korábbi években.
- » A régió más országai lényegesen kedvezőbb értékelést kaptak, Magyarország relatív pozíciója számottevően romlott a tavalyi felméréshez képest. A legvonzóbb befektetési célpont a vállalatvezetők szerint Lengyelország, amelyet Csehország és Szlovákia követ. Magyarország már csak a 10. helyen szerepel, ami látványos romlást jelent a tavalyi 4. hely után.

Nehezebb lett a gazdasági helyzet

- » A vállalatok két harmada rossznak ítéli az ország gazdasági helyzetét, 2012-re a cégek több mint a fele romló gazdasági helyzetre számít.
- » A saját üzleti helyzetet és az erre vonatkozó ideai kilátásokat is érezhetően kisebb derűlátás jellemzi, mint a tavalyi felmérésben: a cégek 27 százaléka az idén javuló üzletmenettel számol, miközben 24 százaléuk romló helyzettől tart. Ezek a várakozások az árbevételekre és az eredményre vonatkozó előrejelzésekben is tükröződnek.

Lassuló beruházási és foglalkoztatási tervek

- » Az idei beruházási tervek lényegesen visszafogottabbak, mint tavaly: csaknem minden harmadik cég a fejlesztési kiadások csökkentését tervezi, csak egy negyede akar többet beruházni, mint tavaly. A magas export-hányaddal rendelkező cégek körében a felmérés szerint magasabb a beruházásokat növelők aránya, mint a kisebb export-hányaddal rendelkező cégek esetében, ennek köszönhetően a feldolgozóiparban a beruházási egyenleg pozitív.
- » A lassított beruházási tervek a létszám alakulásában is tükröződnek: A megkérdezettek körében minden negyedik vállalat létszámnövelést tervez, ugyanakkor a cégek 20 százaléka elbocsátásokra készül. Az egyenleg így legalább még enyhén pozitív foglalkoztatási trendet jelez.
- » A felmérés szerint a beruházási hajlandóságot különösen két tényező határozza meg: a saját üzleti helyzet ill. a vállalati eredmény, valamint az általános keretfeltételekkel való elégedettség foka. Azok a cégek fejlesztenek többet, amelyek megfelelő eredményességgel dolgoznak, és ugyanez kimutatható azoknál a cégeknél, amelyek elégedettebbek az általános üzleti környezettel.

Kritikusabb a befektetői és üzleti környezet megítélése

- » Az előző évi felméréshez képest érezhetően romlott az általános befektetői környezettel való elégedettség. A DUIHK szerint a 2011. évi felmérésben kimutatott hangulat-javulás jelentős része pozitív várakozások eredménye volt. Ezek a várakozások azonban egy éves távlatban nem teljesültek a remélt mértékben, ennek következtében az idén jóval kritikusabb értékelést tapasztaltunk a felmérésben.
- » A gazdaságpolitika hiányzó kiszámíthatósága és a jogbiztonságba vetett bizalom erodálása jelentik a legnagyobb gondot a cégek számára. A kiszámíthatósággal a megkérdezettek két harmada „nagyon elégedetlen”, további 23 százalék „elégedetlen” – gyakorlatilag senki nem volt „elégedett”. Hasonló mértékű elégedetlenség mutatkozik a jogbiztonság, a közbeszerzések átláthatósága és a korrupció visszaszorítása tekintetében.
- » A legfontosabb tényezőkkel kapcsolatosan alig tapasztalható különbség az egyes ágazatok értékelése között.

Az adópolitikában még nem érvényesülnek a várt eredmények

- » A kormányzati ciklus első két évének adópolitikája nem hozott kielégítő eredményeket - legalábbis a megkérdezett vállalatok szerint. A cégek csaknem két harmada elégedetlen az adók mértékével – ezen belül minden második cég nagyon elégedetlen. Ez jelentős romlást jelent a tavalyi felmérésben adott értékeléshez képest. Az előző évhez képest az adórendszer és az adóhatóságok megítélése is számottevően romlott.

Üzleti partnerek értékelése

- » A felmérés szerint Magyarország rendelkezik alkalmas helyi beszállítókkal, és minőségük is megfelelő. Ez a korábbi felmérések eredményeit igazolja.
- » Nem javult azonban a fizetési fegyelem, ami elsősorban az építőiparban okoz nagy elégedetlenséget.

Elvárások a gazdaságpolitika felé

- » A nemzetközi pénzpiacok elhúzódó válsága közepette az euró magyarországi bevezetését támogatók csaknem két harmados aránya még mindig viszonylag magasnak mondható – még akkor is, ha ez a legkisebb támogatottság az ország uniós csatlakozása óta.
- » A kormány munkáját a vállalatok rosszabbul ítélik meg mint a korábbi felmérésekben – a cégvezetők több mint a fele inkább gyengének minősítette.
- » A legsürgetőbb feladatok között a leggyakrabban a gazdaságpolitikai stabilitást és kiszámíthatóságot valamint a jogbiztonságot említetik a vállalatok, de fontosnak tartják a Magyarországról külföldön ill. a külföldi befektetők körében kialakult kép javítását is.

Gazdasági helyzet és várakozások

1. Az általános gazdasági helyzet értékelése

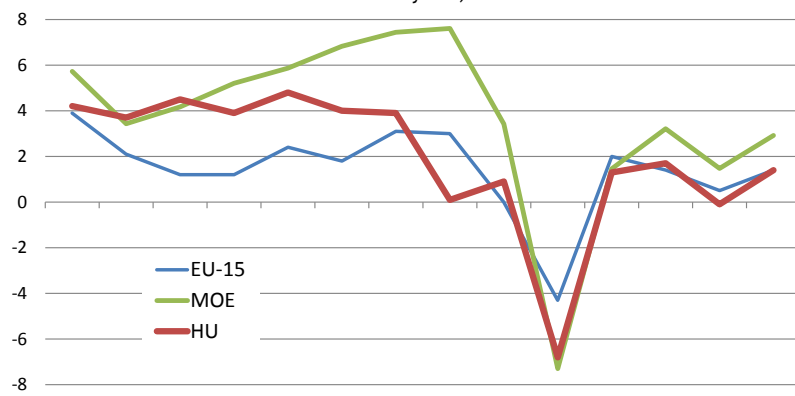
A magyar gazdaság helyzetét az egy évvel ezelőttinél jelentősen rosszabbnak értékelik a megkérdezett vállalatok, és több mint felük 2012-ben is további romlással számol.

Magyarország gazdasága 2011-ben 1,7 százalékkal bővült. Ez az eredmény ugyan messze elmarad még a múlt évtized közepéig elért négy százalékos átlagtól, de már jobb, mint az előző négy év teljesítménye. A 2011-es növekedés legfőképpen a jó exportteljesítménynek volt köszönhető.

A gazdaság növekedése azonban még így is jelentősen elmaradt a térség átlagától, különösen szembevetve a különbség a balti államokkal, Lengyelországgal vagy Szlovákiával történő összehasonlításban.

1. ábra: Bruttó hazai termék

volumenváltozás az előző évhez viszonyítva, százalékban

MOE = a következő közép- és keleteurópai országok átlaga: BG, CZ, EE, LV, LT, PL, RO, SI, SK, CG, HR, MK

Forrás: Eurostat. 2012-2013: előrejelzés

Ezek a fejlemények felmérésünkben is tükröződnek. A magyar gazdaság jelenlegi helyzetét a részvevők kétharmada rossznak értékeli, és gyakorlatilag senki sem akad, aki jónak vélné azt. A folyó évre vonatkozó várakozások 2011-hez képest gyakorlatilag fordított mintát mutatnak: 2012-re minden második vállalat további romlásra számít, és csupán minden tizedik számol javulással. Egy éve még fordított volt ez az arány.

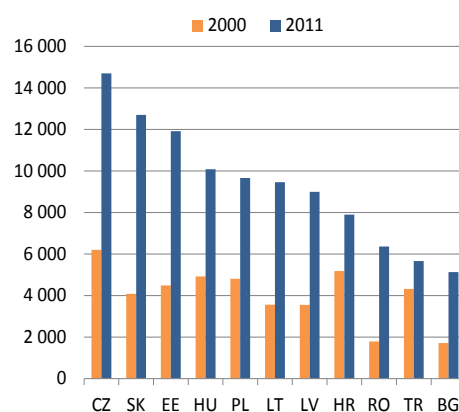
Megjegyzés:

A felmérés jelen fejezetében szereplő eredmények az 1.1 – 1.12-es kérdésekre adott válaszokon alapulnak.

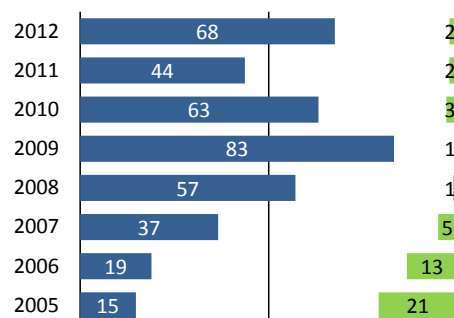
Ábrák: A kapcsolódó kérdés száma zárójelben szerepel, pl. (→ F 1.1).

A jelmagyarázatot és módszertani megjegyzéseket a C. melléklet tartalmazza.

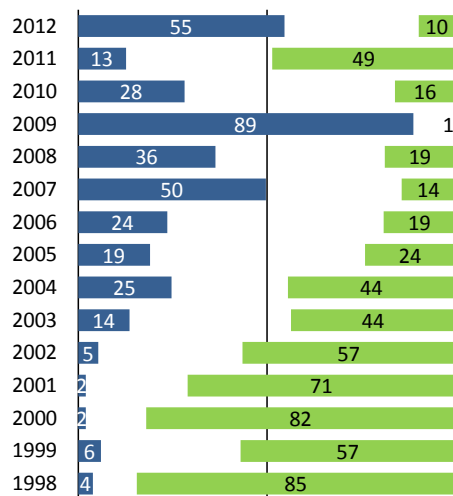
2. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék (euróban, folyó áron)

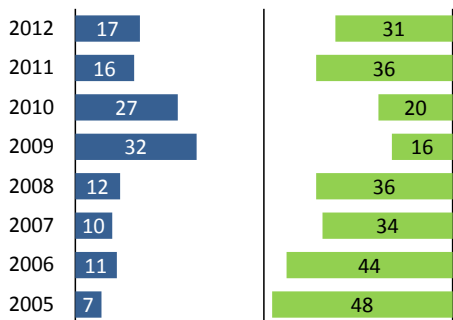
3. ábra: A magyar gazdaság helyzete (→K 1.1)

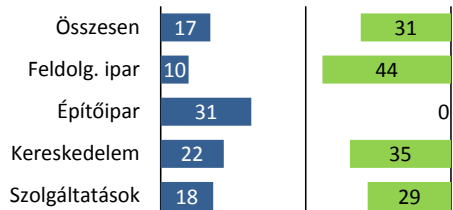
4. ábra: A magyar gazdaság kilátásai
(→K 1.2)

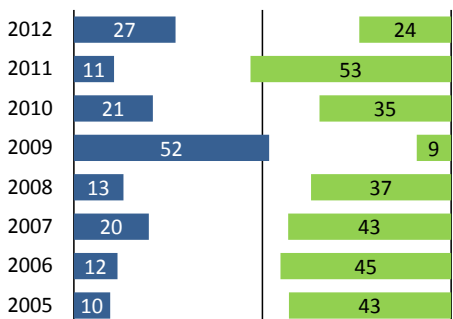
5. ábra: A saját üzleti helyzet (→K 1.4)

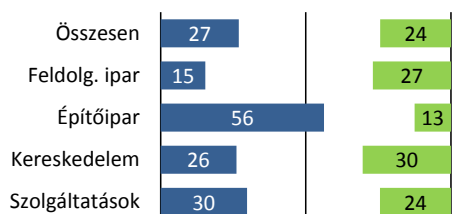
5/a ábra: Üzleti helyzet 2012

6. ábra: Üzleti várakozások (→K 1.5)

6/a ábra: Üzleti várakozások 2012

A visszafogottság egybeesik a legtöbb gazdaságkutató véleményével. Februárban az Európai Bizottság a magyar GDP stagnálását prognosztizálta az idei évre, ugyanúgy mint a Magyar Nemzeti Bank márciusi inflációs jelentésében. A Nemzetközi Valutaalap pedig 0,3 százalékos bővüléssel számol januári jelentésében.

2. A vállalatok üzleti helyzete és kilátásai

A vállalatok saját üzleti helyzetüket jelenleg hasonlóan értékelik, mint 2011 elején, az előttük álló évre vonatkozó várakozások azonban jóval visszafogottabbak, mint tavaly.

Az általános gazdasági helyzet láthatóan rányomja a bélyegét a vállalatok saját helyzetének megítélésére is: 2012-re nézve alig minden negyedik vállalat javuló üzleti helyzetre, 27 százalékuk viszont romló eredményekre számít.

A közeljövő üzleti kilátásait döntő mértékben meghatározzák az árbevételekre vonatkozó várakozások, ebből kifolyólag meglehetősen eltérő hangulattal találkozunk az egyes ágazatokban. A feldolgozóiparban az átlagot meghaladó mértékben bizakodóak a cégek, s e bizakodás legfőképpen abból táplálkozik, hogy emelkedő exportbevételekre számítanak: szinte minden második feldolgozóipari cég bővülő kivitelre számít, csupán minden tizedik számol az exportkereslet visszaesésével. Ezzel ellentétben a belföldi piacra szállító vállalatok jóval borúlátóbbak, ez kiemelten érvényes az építőiparra.

Átlagon felülinek értékelik a saját versenyképességet

A korábbi évekhez hasonlóan az idei felmérésben is bebizonyosodott, hogy a megkérdezett vállalatok versenyképesebbnek látják saját magukat a gazdaság egészéhez és saját iparágukhoz képest is. Miközben a magyar gazdaság idei kilátásait nézve 55:10 volt a „javul” és „romlik” válaszok aránya, addig ugyanez az arány a saját ágazatra nézve 43:9 volt, a saját cégre vonatkozóan pedig 27:24. Ez a „relatív magabiztosság” kiemelten megjelenik a feldolgozóiparban, de hasonló a helyzet más ágazatokban – még az építőiparban is.

Befektetési környezet

A DUIHK tapasztalatai szerint a gazdasági környezetet meghatározó feltételek három főcsoportba sorolhatók:

- » a munkaerő-kínálatot és a munkaerőpiacot jellemző tényezők
- » az üzleti partnereket jellemző tényezők
- » az állami szférával kapcsolatos tényezők

Azt követően, hogy a 2011-es felmérésben szinte minden, a gazdasági környezetet jellemző tényező tekintetében jelentős javulást tapasztaltunk, 2012-ben csaknem minden területen csökkent az elégedettség.

A gazdasági feltételrendszer „alapvető mintázatát” ez azonban nem befolyásolta: változatlanul „zöld lámpát” mutatnak azok a területek, amelyek a magyar munkaerőpiacot jellemzik, és a vállalati környezetet is elfogadhatónak ítélik meg. Ezzel szemben az állam által befolyásolt tényezőket jóval kritikusabban ítélik meg, mint egy évvel ezelőtt.

Kamaránk szerint az értékelés gyengülésében egyfajta csalódás tükröződik a tekintetben, hogy az új kormány eddig nem a remélt mértékben teljesítette a korábban keltett magas várakozásokat.

Megjegyzés:

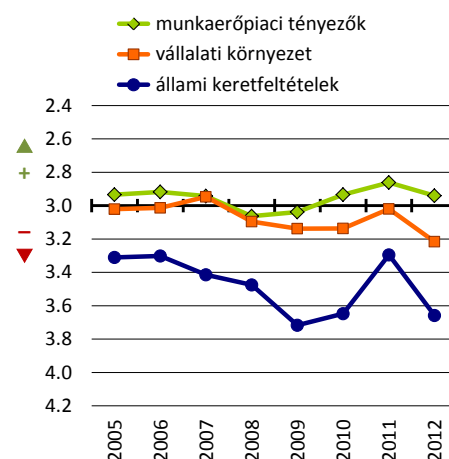
A felmérés jelen fejezetében szereplő eredmények az 2.1 – 2.22-es kérdésekre adott válaszokon alapulnak.

Ábrák: A vonatkozó ábrák az adott tényezővel való elégedettséget mutatják be, az adott kérdés számát zárójelben szerepeltetjük, pl. (→K 1.1).

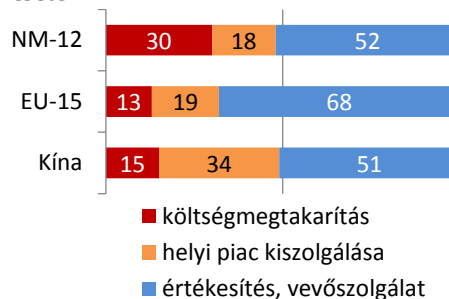
A jelmagyarázatot és módszertani megjegyzéseket a C. melléklet tartalmazza.

7. ábra: Elégedettség a gazdasági feltételrendszer főcsoportjaival (→K 2)

1 = nagyon elégedett ... 5 = elégedetlen

8. ábra: Német iparvállalatok motívumai néhány célrégióba irányuló befektetések esetén*

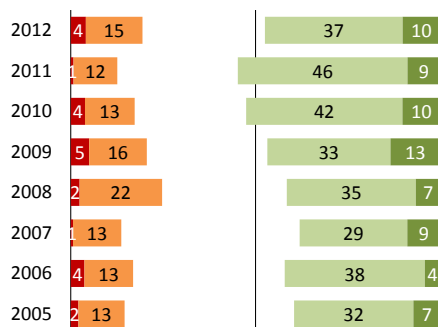
* az adott motívum részaránya az adott régióban
NM-12 = új EU-tagállamok 2004+2007
Forrás: DIHK Going International 2012

Miért mennek külföldre a német vállalatok?

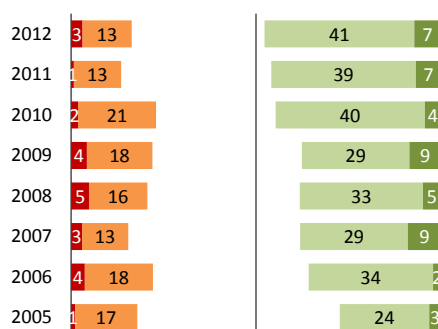
A külföldi terjeszkedésre ösztönző motívumok szorosan kapcsolódnak az adott gazdasági ágazat sajátosságaihoz. Az exportra termelő feldolgozóiparban főként az optimális költségszerkezet, a szolgáltatási ágazatokban pedig a helyi piacok feltárása és kiszolgálása játszik fontos szerepet. A Német Ipari és Kereskedelmi Kamarák Szövetségének egyik közelmúltban készült tanulmánya szerint a Kelet-Európában beruházó német iparvállalatok 30 százaléka számára a költségtakarékosság a fő szempont – ez jóval magasabb arány, mint a kínai beruházások esetében, ahol a helyi piac kiszolgálása játszik erőteljes szerepet.

1. Munkaerőpiac

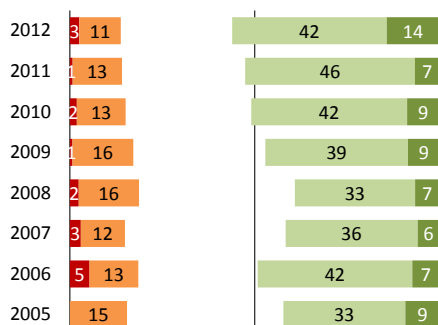
9. ábra: Dolgozók motiváltsága (→K 2.16)

10. ábra: Dolgozók termelékenysége (→K 2.17)

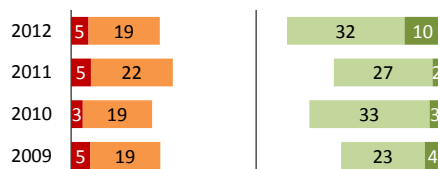

11. ábra: Dolgozók képzettsége (→K 2.18)

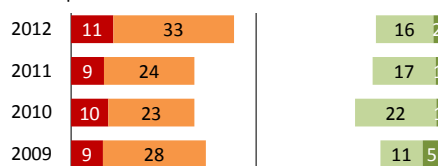

12. ábra: Az oktatási rendszer minősége (→K 2.19/20)

Felsőoktatás

Szakképzés

Dolgozói képezik Magyarország legfontosabb erőforrását. Ezért örövendetes, hogy a magyarok képzettségét, termelékenységét és motiváltságát a megkérdezett vállalatok túlnyomó többsége igen kedvezően ítéli meg, hiszen ezek a jellemzők döntő mértékben határozzák meg a gazdasági környezet minőségét és a beruházási hajlandóságot.

E jellemzők értékelése az idén is hasonlóan jó, mint a korábbi években: mindhárom kérdésnél a vállalatok hozzávetőlegesen fele nyilatkozta, hogy elégedett, és csupán minden hatodik nyilatkozott elégedetlenül.

Abban, hogy a vállalatok a jövőben is kellő számban tudjanak megfelelően képzett munkavállalókat felvenni, döntő szerep jut az oktatási rendszernek.

A felsőoktatási rendszer a vállalatok többsége szerint megfelelő, az elégedettség az idén még nagyobb mértékű is a korábbi évekhez képest. A szakképzés területén azonban még akad tennivaló: a válaszadók 44 százaléka elégedetlenül nyilatkozott és csupán 18 százalékban voltak elégedettek.

A vállalatok szemszögéből kedvezőtlen, hogy a szakképzési hozzájárulásról szóló törvény módosításával 2012-től már nem vonhatóak le az adóból a vállalati továbbképzés költségei és a képző intézményeknek nyújtott közvetlen beruházási támogatások. Ez súlyos terhet jelent a munkavállalók folyamatos képzésének biztosítása és így a vállalatok versenyképessége szempontjából.

Duális szakképzés: A gyakorlatban kell bizonyítania

A kormányzó pártok korán felismerték a szakképzés jelentőségét, és már a választásokat megelőzően konzultációkba kezdtek a rendszer reformjáról, többek között a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamarával is. 2011 végén jóváhagyták az új szakképzési törvényt, amelynek koncepciója a Németországban sikeresen alkalmazott „duális modellhez” igazodik. Az új rendszert a 2012/2013-as tanévtől vezetik be. A legfontosabb változások a gyakorlati képzés jelentős kiterjesztése, a vállalatok erőteljesebb bevonása a képzésbe, a szakmai és vizsgakövetelmények felülvizsgálata és az általános képzési idő három évre történő rövidítése.

Ezen alapelveket a vállalatok is üdvözik. Mindazonáltal jelenleg még nem becsülhető fel, hogy az új szabályozás mennyire lesz hatékony a képzés tartalmára vagy akár a vállalatok, szakképző intézmények és az kereskedelmi és iparkamarák közötti együttműködésre vonatkozóan.

Szakemberhiány: ismét feszültségek jelentkeznek

A vállalatok idén ismét fokozódó nehézségekkel néznek szembe a szakképzett munkavállalók toborzása során.

Ez a tendencia azonban várható volt. 2011-es elemzésünkben már felhívtuk a figyelmet arra, hogy a munkaerőpiaci feszültségek enyhülése még a válság okozta magasabb munkanélküliségnek tudható be, és az világpiaci konjunktúra élénkülésével a szakemberkínálat is beszűkülhet. Ez be is következett, ráadásul a közelmúlt német autóipari nagyberuházásai további szakemberigényt generáltak bizonyos szakmákban.

Annak érdekében, hogy a szakemberhiány hosszú távon ne csorbítsa a növekedési lehetőségeket, a vállalatok igényeihez kell igazítani a szakképzési rendszert és a felsőfokú képzést. Ennek alapvető elemeit már lerakták az szakképzési törvénnyel, megvalósítása során azonban elengedhetetlen a folyamatos, intézményesített együttműködés a gazdasági szereplők és az oktatási rendszer között.

Munkaköltségek: valamelyest kritikusabb a megítélés

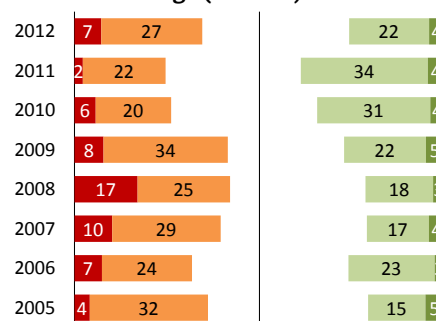
Az munkaköltségek tekintetében viszonylag kiegyensúlyozott a vállalatok véleménye, az előző évhez viszonyítva minimális mértékben romlott az elégedettek és az elégedetlenek aránya. Az értékelés alig különbözik az egyes ágazatokban.

A kismértékű negatív elmozdulás oka a jogszabályban rögzített „elvárt béremelés” az alacsony keresetűeknek, valamint a minimálbér jelentős emelése lehet.

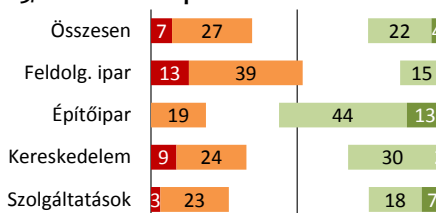
Az „elvárt béremelés” azt követeli meg, hogy a kb. 217.000 forint alatti béreket és fizetéseket 2012-ben meghatározott mértékben emelni kell, ellenkező esetben a vállalat két évig nem pályázhat állami támogatási forrásokra. (A törvény eredetileg a közbeszerzésekből való kizárást is tartalmazta, ezt azonban időközben visszavonták.) Ezen kívül a kormány 2012-től közel 20 százalékkal megemelte a minimálbért.

A két intézkedés számos vállalat számára nem csupán anyagi megterhelést jelent, hanem sokszor feszültséget is gerjeszt a vállalati bérrendszerekben és a bérstruktúrákban.

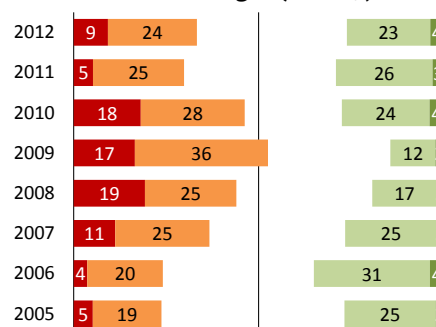
13. ábra: Szakképzett munkaerő hozzáférhetősége (→K 2.22)

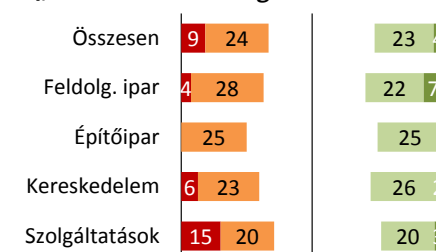
13/a ábra: Szakképzett munkaerő 2012

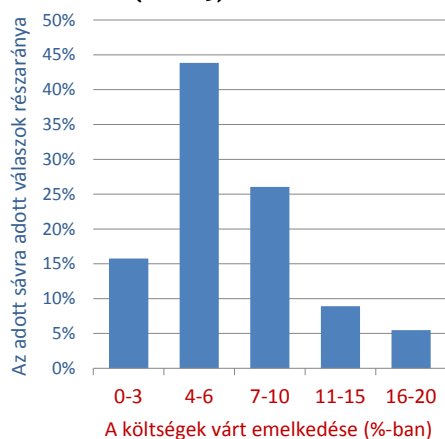
14. ábra: Munkaköltségek (→K 2.15)

14/a ábra: Munkaköltségek 2012

15. ábra: A munkaköltségek várt emelkedése (→K 1.15)

1. tábl. Béren felüli munkaköltségek
(100 forint kifizetett bérre jutó járulékos költség, forintban, versenyszféra)

2006	41.5
2007	42.0
2008	41.9
2009	39.2
2010	35.6

forrás: KSH

A gazdaság egészére nézve a Központi Statisztikai Hivatal 2011-ben 5,2 százalékos bruttókereset-növekedést mutatott ki, ami a személyi jövedelemadó átalakítása következtében a nettókeresetek 6,4 százalékos emelkedését tette lehetővé.

2012-ben a vállalatok által várt munkaköltség-emelkedés médiánértéke 5 százalék (azaz a vállalatok egyik fele 5 %-os vagy annál kisebb emelkedésre számít, a másik fele pedig 5%-os vagy annál magasabb növekedésre). A várakozások számtani átlaga 7%. (ld. a 15. ábrát)

Járulékos bérköltségek

A járulékos bérköltségek Magyarországon viszonylag magasak. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2010-ben a versenyszférában 100 forint kifizetett jövedelem átlagosan 36 forint járulékos bérköltséggel járt. Uniós összehasonlításban ez az arány azonban közepesnek mondható, és nagyságrendben meggyezik például Csehország vagy Szlovákia értékével. Megjegyzendő azonban, hogy a magyar mutató az elmúlt évek során jelentős mértékű csökkenést mutatott.

2. Állami feltételrendszer

A gazdaságpolitika kiszámíthatóságának hiánya, apadó jogbiztonság, bürokrácia, a közbeszerzések átláthatóságának hiánya és a korrupció a leggyakrabban kifogásolt jelenségek az általános gazdasági feltételrendszer tekintetében.

A befektetői hangulat 2011 elején még javulást mutatott. Az év során azonban ismét negatív irányba mozdult el az üzleti környezet értékelése. Ráadásul szembeötlő, hogy alig különbözik a vélemény az egyes ágazatokban, így pl. nagy az elégedetlenség a feldolgozóiparban is, ahol – a kedvezőbb gazdasági helyzet alapján – több pozitív válasza lehetett volna számítani.

Ez a tendencia azért aggasztó, mert pl. a jogbiztonság és a kiszámíthatóság olyan tényezők, amelyek alapvető mértékben hatással vannak a beruházási döntésekre.

A gazdaságpolitika kiszámíthatósága: Nagy a hiányérzet

Messze a legnagyobb mértékű elégedetlenség a gazdaságpolitika kiszámíthatóságával kapcsolatban áll fenn.

A válaszadók kétharmada nagyon elégedetlen a jelenlegi helyzettel, további 23 százalékuk pedig „simán” elégedetlen – gyakorlatilag egyetlen résztvevő sem nyilatkozta, hogy elégedett. Ezt a vélekedést osztja – csekély eltérésekkel – valamennyi ágazat.

A vállalatok számára ez a gyakorlatban alacsonyabb szintű tervezhetőséget jelent. Ez nem csupán a napi gazdálkodás tervezését nehezíti meg, hanem újabb beruházások tervezését és megvalósítását is, ezáltal pedig veszélyeztetheti az új munkahelyek teremtését is.

A tervezhetőség hiányát példázza az „elvárt béremelés” bevezetése, amelynek gazdasági vetületeit már taglaltuk. Ha figyelembe vesszük, hogy a vállalatok már az előző év őszén kell, hogy összeállítsák a következő évre vonatkozó költségvetésüket, akkor világossá válik, hogy az elvárt bérrrel kapcsolatos jogalkotási folyamat nagy mértékben korlátozza a megalapozott tervezés lehetőségét.

Elvárt béremelés: Elbizonytalanító eljárás

2011.VII.11.

- » Az országgyűlés jóváhagyja az elvárt béremelésre vonatkozó törvényt (2011. évi XCIX. tv.), amelyet 2012. január elsejével tervezték hatályba léptetni. A részleteket nem szabályozzák.

2011.XI.21.

- » Az országgyűlés módosítja az elvárt béremelésre vonatkozó törvényt, többek között az 1. és 4. §-t nem is léptetik hatályba, a 6. §-t pedig módosítják (2011. évi CLVI. tv.).
- » Egyidejűleg elhatározzák, hogy a béremelés többletköltségei bizonyos feltételek mellett levonhatók a szociális adó terhére. (2011. évi CLVI. tv.)

2011.XI.22.

- » A kormány rendeletben szabályozza a béremelés mértékét és a végrehajtás részleteit (299/2011 sz. kormányrendelet).

2012.I.26.

- » A kormány elhatározza, hogy 5 százalékig terjedő béremelések esetén állami támogatás nyújtható pályázati úton.

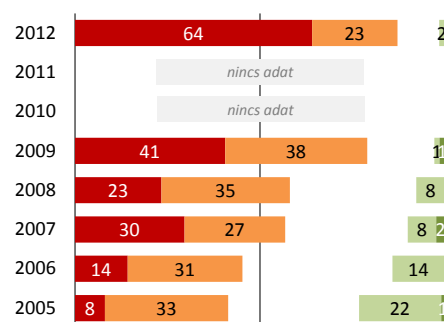
2012.III.26.

- » Az országgyűlés ismét módosítja az elvárt béremelésre vonatkozó törvényt, többek között lazítanak a béremelés mellőzése esetén alkalmazandó szankciók egy részén. (2012. évi XXI. tv.)

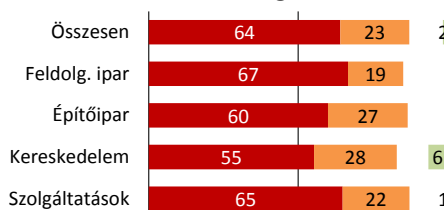
2012.IV.06.

- » A kormány módosítja a novemberi 299/2011-es kormányrendeletet és részletezi a január 26-án elhatározott pályázatok feltételeit (69/2012. sz. korm.rendelet)

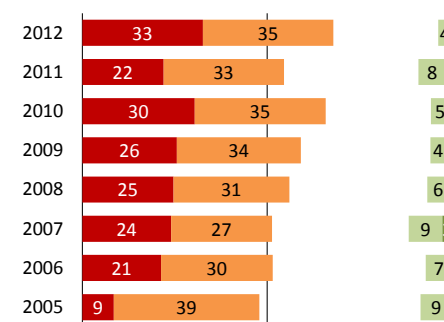
16. ábra: Kiszámíthatóság (→K2.9)

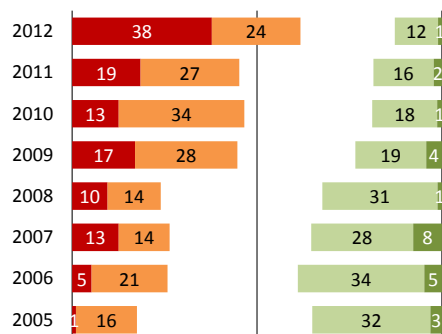
16/a ábra: Kiszámíthatóság 2012

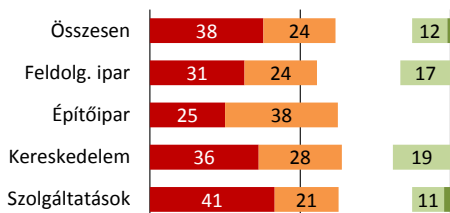
17. ábra: Átláthatóság (→K 2.8)

18. ábra: Jogbiztonság (→K 2.7)

18/a ábra: Jogbiztonság 2012

Jogbiztonság: Csökkenő bizalom

Csalódást tükröznek a vélemények a jogbiztonsággal, a közbeszerzések átláthatóságával valamint a korrupció és a bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatban is. Mindhárom területen három vállalat közül kettő elégedetlen a mai helyzettel, e tekintetben alig mutatkozik eltérés a különböző ágazatok között.

A jogbiztonságba vetett bizalmat tavaly mindenek előtt a jogszabályváltozások ill. új jogszabályok áradata csorbította, amelyek rendkívül rövid idő alatt megváltoztatták a vállalatok gazdasági környezetét. (lásd a „Jogalkotás” c. keretes összeállítást). Az átmeneti határidők igen gyakran túl rövidek voltak ahhoz, hogy a vállalatok az új jogszabályokhoz igazítsák napi működésüket – stratégiai alkalmazkodásukról nem is beszélve. Más esetekben a jogalkotó közvetlenül beavatkozott magánjogi kötetmi jogviszonyokba (például a bankok esetében a devizahitelekbe).

Bár számos intézkedés csupán a vállalatok egy részét érintette közvetlenül, a beavatkozás ténye önmagában is nagy elbizonytalanodást okozott minden vállalatnál.

Jogalkotás: Nagyüzem az országgyűlésben

- » 2010 májusa és 2012 januárja* között a Magyar Országgyűlés 365 törvényt fogadott el, vagyis átlagosan 1,6 naponta alkottak egy-egy új törvényt. Csak 2011 decemberében 44 törvényt hoztak. Összehasonlításképpen: a 2006 és 2010 közötti teljes kormányzati ciklusban 587 törvényt született. A német alsóház, a Bundestag, 2009 októbertől összesen 257 törvényt szavazott meg.
- » A meghozott törvényekből csupán 217 (60%) került a kormány előterjesztésére a parlamentbe, 148-at a kormányzó pártok képviselői vagy országgyűlési bizottságok nyújtottak be.
- » A meghozott törvények közül 109-et, vagyis szinte minden harmadik törvényt (a kormány által benyújtottak közül pedig majdnem minden második) sürgős eljárásban tárgyaltak.
- » Az átlagos átfutási idő – a törvényjavaslat benyújtásától a Magyar Közlönyben történő közzétételéig (tehát a bizottsági egyeztetéseket, három plenáris tárgyalást, valamint az elnöki aláírást is beleértve) 37 nap volt. 41 törvényt két hét, vagy még ennél is rövidebb idő alatt hoztak meg, egyet pedig kevesebb, mint két nap alatt.

* 2012. január 23-i állapot

Korrupció: Tényleges eredményeket hiányolnak vállalatok

Az országban uralkodó korrupció érzékelése szempontjából 2011 elején még jelentős javulást tapasztaltunk, miután az új kormány nagy intenzitással vágott neki a korábbi korrupciós esetek felderítésének. Egy év elteltével az eredmények a vállalatok szemszögéből azonban csalódást okoznak. A vállalatok több mint kétharmada ezért elégedetlen, sőt 44 százalékuk nagyon elégedetlen.

Ennek számos oka van. A korábbi korrupciós esetek eddig ritkán jártak büntetőjogi következményekkel, ugyanakkor még mindig nincs új pártfinanszírozási törvény, és a vállalatok új korrupciós jelenségekkel is szembesülnek.

Korrupció-érzékelési index

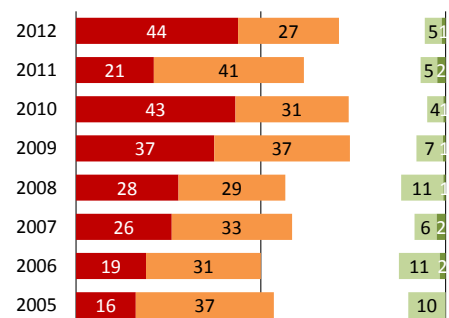
A felmérésünkben kifejezésre jutó csalódottságot a Transparency International (TI) legfrissebb jelentése is megerősíti. A szervezet „korrupció érzékelési indexe” (CPI) Magyarország esetében 2011-ben tovább romlott, így Magyarország olyan országok mögé szorult, mint Észtország, Szlovénia, Lengyelország vagy akár Ruanda. Sovány vigasz, hogy a térség más országaiban, mint Csehországban, Szlovákiában, Romániában vagy Bulgáriában még a magyarnál is rosszabb a helyzet.

Támogatások: A pozitív lépések még nem érkeztek meg a vállalatokhoz

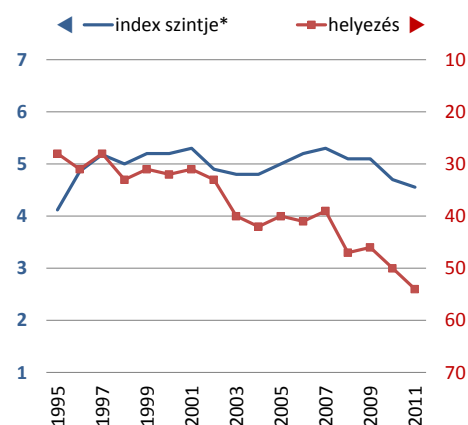
Az uniós strukturális alapokból származó források felhasználása terén az új kormány átfogó intézményes változásokat indított el annak érdekében, hogy növeljék a pályázatok értékelésének, a források felhasználásának és a projektek ellenőrzésének hatékonyságát. Ez az átalakítási folyamat azonban azzal is járt, hogy körülbelül 2011 őszéig alig került kiírásra új pályázat. Az év vége óta viszont a gazdaságfejlesztési programok (például GOP, ROP) tekintetében működőképes struktúrák állnak rendelkezésre, és újra beindult az új pályázatok kiírása is.

Ezek a kedvező változások 2012 elején azonban még nem voltak tetten érhetőek a vállalatok számára, és az eljárások várt egyszerűsítése és lerövidítése sem érzékelhető még. Ezzel magyarázható, hogy a támogatások terén az idén nagyobb elégedetlenségről számoltak be a cégek mint a tavalyi felmérésben.

19. ábra: Korrupció (→K 2.14)

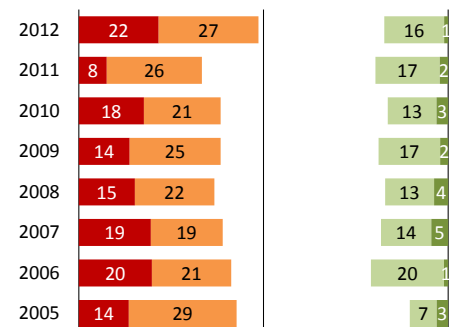

20. ábra: Magyarországi korrupció-érzékelési index

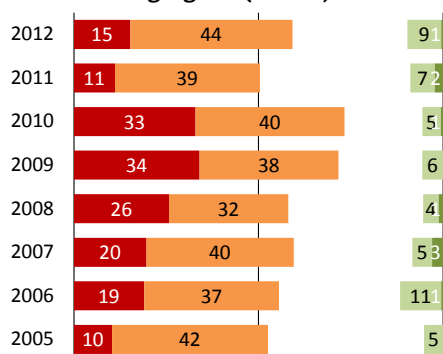
* 10 (nincs korrupció) ... 1 (nagy a korrupció)
Helyezés: Magyarország helye a nemzetközi rangsorban az adott évben
Forrás: Transparency International

21. ábra: Támogatások (→K 2.5)

Közigazgatás: Jó kezdeményezések, még kevés eredménnyel

22. ábra: Közigazgatás (→K 2.2)

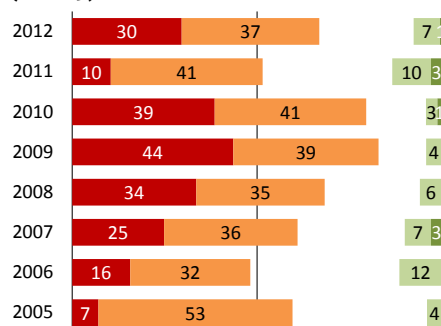
A közigazgatás és a bürokrácia vonatkozásában a vállalatok vélekedése a 2011-es felmérésben érzékelhetően javult – bár általános elégedettségéről még akkor sem beszélhettünk. Az idén ismét nőtt – bár csak kis mértékben – az elégedetlenség. Vállalati szemmel a kormány ugyan kedvező jogalkotói lépéseket indított a bürokratikus akadályok leépítésére (lásd az „Egyszerű állam” c. keretes összeállításunkat), a közigazgatási *gyakorlat* azonban még messze van egy vállalkozásbarát állapottól.

Egyszerű állam

A kormány 2011 áprilisában programot fogadott el a vállalatok felesleges bürokratikus terheinek csökkentésére. Az első intézkedési csomag a tervek szerint 100 milliárd forinttal csökkenti a vállalatok adminisztratív költségeit (1133/2011-es kormányrendelet). Novemberben pedig „Egyszerű állam” címmel egy újabb, 400 milliárd forintos költségcsökkentést megcélzó második csomagot fogadtak el (1405/2011-es kormányrendelet). A gyakorlati megvalósítás előrehaladásának felügyeletével a gazdasági minisztériumban különböző tárcák, közigazgatási szervek és vállalatok képviselőiből álló közös „monitoring bizottságot” hoztak létre.

3. Adórendszer

23. ábra: Adórendszer, –hatóságok (→K 2.3)

Az adórendszer minden ipari országban a gazdaságpolitika kulcseleme. Ennek ellenére nem létezik általános érvényű modell, amely minden körülmények között képes lenne biztosítani egyrészt az állami feladatok szükséges finanszírozása, másrészt pedig a növekedést serkentő keresleti és a kínálati ösztönzők közötti egyensúly megteremtését.

Orbán Viktor miniszterelnök kormányprogramja az adók kérdésében meglehetősen általánosan fogalmazott, alapvetően azonban a neoliborális modellekben alkalmazott adócsökkentéseket helyezi előtérbe a gazdasági növekedés alátámasztása érdekében. Az adópolitika eredményei a kormány első két évében összességében azonban – legalábbis a vállalatok szemszögéből – még nem elégségesek.

Az adóterhek mértékével a vállalatok közel kétharmada elégedetlen, felük pedig egyenesen „nagyon” elégedetlen. Az „elégedettek” száma tavaly még 23 százalékos „rekordot” ért el – idén ennek csupán

felére csökkent az arányuk. Hozzá tartozik az igazsághoz, hogy a pozitív és negatív válaszok egyenlege még így is kedvezőbb, mint a 2007-2010-es időszakban.

Az adózási feltételek megítélésében meglehetősen egységes kép alakult ki az összes ágazatban, legfeljebb a „nagyon elégedetlen” és az „elégedetlen” válaszok aránya ingadozik jelentősen. A kereskedelmi cégeknél ugyan valamelyest jobb a vélemény, itt azonban figyelembe kell venni, hogy az ágazat szereplői a legtöbb esetben külkereskedelmi tevékenységet folytatnak (külföldi gyártók importőreként), nem pedig kiskereskedelemmel foglalkoznak.

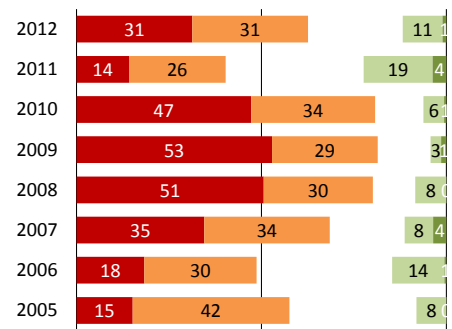
Az 500 millió forint alatti vállalati eredményre 2010-ben bevezetett társasági adócsökkentés kedvező lépés volt, azóta azonban több más intézkedés jelentős többletterhet okozott a cégeknek.

2. tábl.: Adózási intézkedések 2010-2012 között

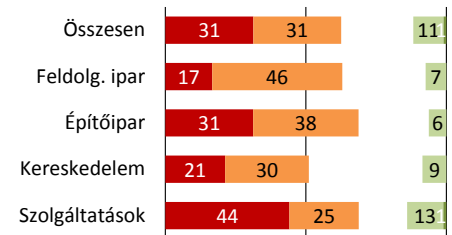
Tehermentesítés	Terhelés
Vállalatoknak » Társasági adó csökkentése kkv-knek » 10 kisadó megszüntetése » Regisztrációs adó csökkentése Magánszemélyeknek » Személyi jövedelemadó csökkentése és családi kedvezmény	Vállalatoknak » Új szektorális különadók bevezetése » Szociális adó emelése » Egyszerűsített vállalkozási adó (eva) emelése » Szakképzési hozzájárulás terhére elszámolható költségek körének szűkítése » Környezetvédelmi termékdíj emelkedése » Rehabilitációs járulék emelése » Szerencsejáték-adó emelése/online szerencsejáték-adó bevezetése » Cégauto-adó emelése » Energiaadó emelése » Új katasztrófavédelmi járulék bevezetése Magánszemélyeknek » Általános forgalmi adó emelése » Jövedéki adók emelése » Új baleseti adó bevezetése » Új népegészségügyi adó bevezetése

A vállalati adóterhek emelkedése az államháztartás bevételi oldalán is kimutatható. Miközben a lakosság 2011-ben közel 400 milliárd forinttal kevesebb jövedelemadót kellett, hogy befizessen, addig a vállalatok adó- és járulékterhei összesen 84 milliárd forinttal (7,5 százalékkal) nőttek, az idén pedig a 2012-es előirányzat szerint további 190 milliárd forint többletbevételt vár az állam a cégektől – ez 16%-os emelkedésnek felel meg, miközben az előrejelzések szerint nullához közeli gazdasági növekedésre kell számítani.

24. ábra: Adóteher (→K 2.4)

24/a ábra: Adóteher 2012

3. tábl. Adóbevételek alakulása

Változás az előző évhez, %-ban

	2010	2011	2012*
Vállalatok	10.6	7.5	15.8
Lakosság	-7.9	-21.4	14.7
Fogyasztási adók	4.2	-2.1	16.5
Összesen	1.7	-1.6	13.5

* előirányzat

Forrás: NGM

A 2010. évi kormányprogram adópolitikai célkitűzései

A Nemzeti Együttműködés Programja

Az új kormány olyan változást kezdeményez az adórendszerben, amely azt a lehető legegyszerűbbé teszi, mérsékli a munkavállalók és a vállalkozások adóterheit, hogy ismét megérje munkahelyet teremteni és munkát vállalni. [...] Csökkenteni kell az adók számát, egyszerűsíteni az adóbevallásokat, szélesíteni az egyszerűsített adózási módozatok körét.

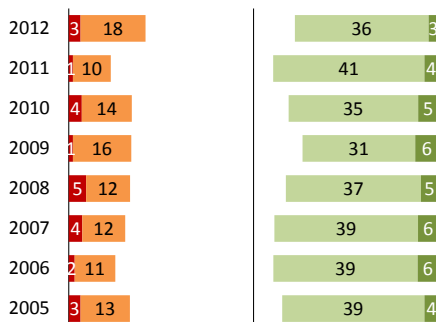
A Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségével kötött megállapodás

1. Versenyképes adókat!

A vállalkozások adóterhelését négy év alatt, a lakosságét hat év alatt régiós verseny-társaink átlaga alá kell csökkenteni.

4. Vállalati környezet

25. ábra: Helyi beszállítók (→K 2.13)

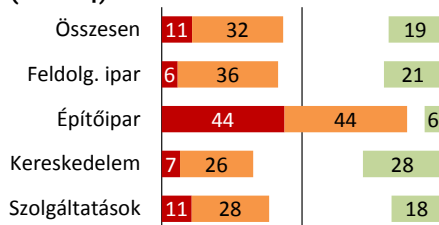

Helyi beszállítók: A többség pozitívan értékeli

Nemcsak a német befektetők, hanem a magyar gazdaságpolitika számára is fontos kérdés a külföldi gyártócégek és a magyarországi beszállítók szorosabb összekapcsolása. A gyártók számára másodlagos kérdés, hogy a helyi beszállító milyen tulajdonosi háttérrel rendelkezik, ennél sokkal fontosabb, hogy az illető kkv megbízható legyen, és megfelelő minőséget tudjon biztosítani. Ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor a helyi beszállítók logisztikai és költség-előnyöket is tudnak nyújtani.

26/a ábra: Fizetési fegyelem 2012

(→K 2.14)

Felméréseink szerint Magyarország rendelkezik alkalmas helyi beszállítókkal, és minőségük is megfelelő, s ezt az ideai felmérés is igazolja.

Nem javult azonban a fizetési fegyelem. A feldolgozóipari cégek több mint 40 százaléka elégtelennek minősíti a helyzetet, különösen nagy az elégedetlenség az építőiparban, ahol 10-ből 9 vállalat tapasztal gondot e téren.

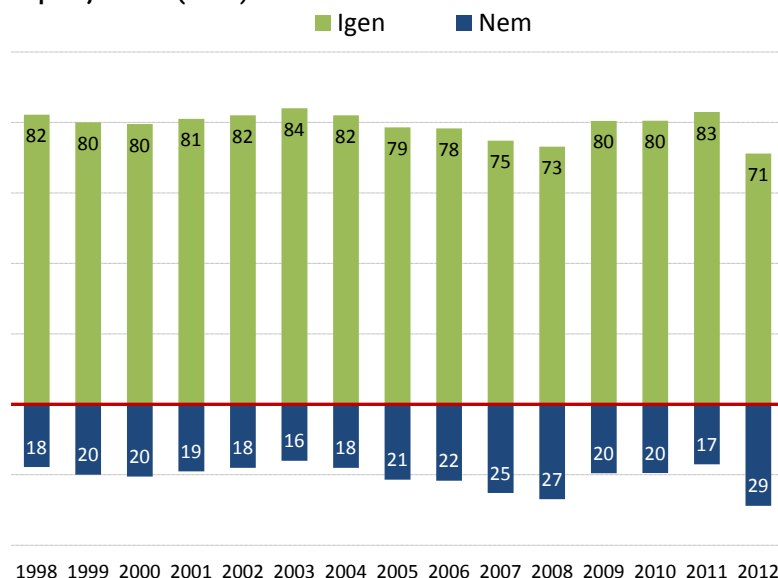
Beruházási és foglalkoztatási tervek

1. Elégedettség a beruházási döntéssel

Felméréseinkben egy kérdés immáron 15 éve kiemelt érdeklődésre tart számot. A „*Ma ismét Magyarországot választaná befektetésének célpontjaként?*” kérdésre adott választ ugyanis valamennyi tényadatot, hangulati tényezőket és beruházási alternatívákat tömörítő, kulcsjelentőségű kijelentésként értelmezhetjük.

2012-ben sajnos minden eddigi felmérés legrosszabb eredménye született ebben a kérdésben: Jelenleg az összes válaszadó 29 százaléka más országot választana.

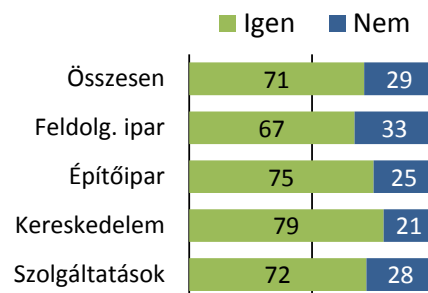
27. ábra: „Ma ismét Magyarországot választaná befektetésének célpontjaként?” (→K 6)

Meg kell jegyezni, hogy a „*ma egy másik országot választaná*” kijelentés természetesen nem azt jelenti, hogy ezek a vállalatok rövid időn belül kivonulnának Magyarországról. És az is igaz, hogy a korábbi, Magyarország mellett hozott beruházási döntést megerősítő vállalatok 71 százalékos részaránya még mindig kedvezőnek mondható. Ennek ellenére az arány látványos csökkenése figyelmeztető jel a tekintetben, hogy újabb és újabb erőfeszítések szükségesek az ország vonzerejének megtartása érdekében.

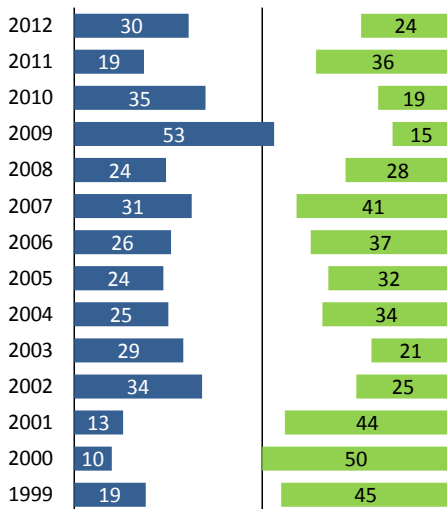
A kérdésre adott válaszok egyébként meglehetősen nagy eltéréseket mutatnak az egyes ágazatok között. A belföldi piacot kiszolgáló (kül- és bel-)kereskedelemben, vagy az építőiparban magasabb a Magyarország melletti elkötelezettség, mint pl. a feldolgozó iparban.

27/a. ábra: „Ma ismét Magyarországot választaná befektetésének célpontjaként?”

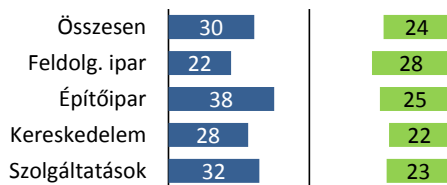

2. A beruházások és a foglalkoztatás előfeltételei

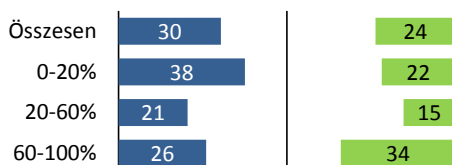
28. ábra: Beruházási tervek (→K 1.12)

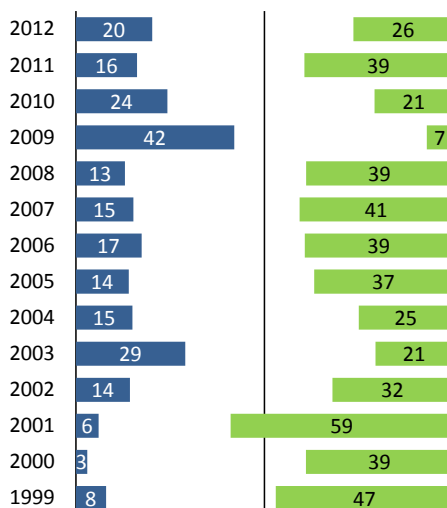
28/a ábra: Beruházási tervek 2012 - ágazat szerint

28/b ábra: Beruházási tervek 2012 – az exportárbevétel aránya szerint

29. ábra: Foglalkoztatási tervek (→K 1.10)

Elemzéseink azt mutatják, hogy a vállalatok beruházási hajlandóságát két fő szempont határozza meg: a vállalatok saját üzleti helyzete, valamint az általános gazdasági feltételrendszer.

A visszafogottabb gazdasági helyzet és az általános befektetési környezet megítélésének együttes hatására az idei beruházási tervek számottevő elmozdulást mutatnak negatív irányba: Majdnem minden harmadik vállalat tervezi a beruházásainak csökkentését, csupán negyedük akar többet beruházni, mint 2011-ben.

Átlagon felüli a beruházási hajlandóság az exportra termelőknél

Ágazati megközelítésben főként ez export-orientált feldolgozóipari vállalatok tervezik fokozni fejlesztési kiadásait, az összes többi ágazatban a beruházásokat növelők és csökkentők egyenlege negatív volt. Ez arra vezethető vissza, hogy a feldolgozóiparban magasabb a kivitel aránya: a magas exporthányaddal dolgozó vállalatok gyakrabban tervezik a beruházásaik bővítését, mint az igen csekély exporthányaddal dolgozók.

Öröndetes, hogy a csökkenő beruházási tervek tendenciában ugyan igen, de arányaiban nem tükröződnek teljes mértékben a foglalkoztatási szándékokban:

A lassuló gazdaság ellenére a megkérdezett német és külföldi vállalatok negyede tervezi a dolgozói létszám bővítését 2012-ben, 20 százalékuk pedig csökkenő dolgozói létszámmal számol. A mérleg tehát még enyhén pozitív.

Csak az tud beruházni, aki pénzt is keres

Ami első pillantásra közhelynek tűnhet, az másodikkra nem az:

A vállalatok beruházási hajlandóságát legelső sorban a saját árbevétel és az eredmény várható alakulása határozza meg.

Másként fogalmazva: a vállalatok csak akkor fognak és tudnak beruházni, ha piaci kereslet van saját termékeik és szolgáltatásaik iránt, és ha a saját pénzügyi helyzet, azaz a jövedelmezőség ezt lehetővé teszi. Ezt bizonyította felmérésünk statisztikai módszerekkel történt elemzése is.

Gazdaságpolitika: elégedett vállalatok többet fejlesztenek

A beruházási szándékokat a vállalat üzleti helyzete mellett a gazdasági környezet jellege és minősége is befolyásolja. Kimutatható, hogy a gazdasági feltételrendszerrel foglalkozó III. fejezetben bemutatott hangulatkép és a beruházási hajlandóság között szoros összefüggés áll fenn.

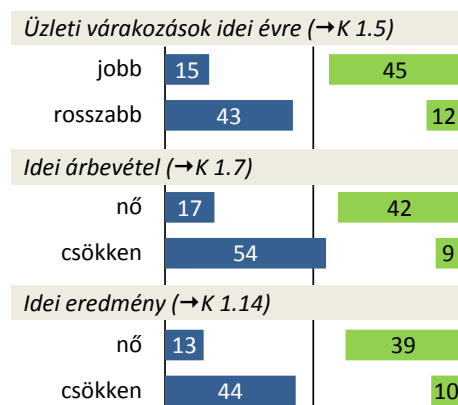
Azok a vállalatok, amelyek például az adórendszerrel, a támogatási forrásokkal és a helyi beszállítókkal elégedettek, a felmérés tanúsága szerint jóval többet ruháznak be, mint az elégedetlen vállalatok.

A felmérésben sajnos nem lehetett számszerűsíteni, hogy milyen hatással van a beruházási hajlandóságra pl. a jogbiztonság vagy a gazdaságpolitika kiszámíthatósága – a statisztikai elemzéshez egyszerűen túl kevés volt az „elégedett” válaszok száma. A vállalatokkal folytatott rendszeres konzultációk azonban igazolják, a jogbiztonságba vetett bizalom és a beruházási feltételek kiszámíthatósága gyakran döntő jelentőségű kritériumok, amikor egy-egy tervezett beruházás célországáról döntenek. Magyarországnak ezért gyorsan vissza kell nyernie a befektetők bizalmát, ha a jövőben is helyt akar állni a beruházásokért folytatott világméretű versenyben.

Beruházási környezet: Közgazdasági következmények

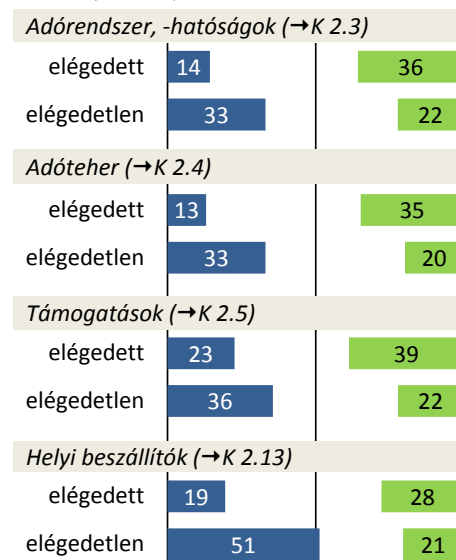
Makrogazdasági adatokkal is kimutatható, hogy a gazdaságpolitikai intézkedések igen közvetlen módon kihatnak a beruházási tevékenységre. A különadók például nem csupán a nyereséget csapolják meg, hanem beruházásokat is hátráltatnak. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a beruházások 2011-ben különösen azokban az ágazatokban csökkentek átlagon felüli mértékben, amelyeket 2010 óta különadókkal sújtanak. A szektorális adók 2012 végére tervezett maradéktalan megszüntetése ezért főleg a beruházások élénkítése és a foglalkoztatás bővítése érdekében fontos.

28/c ábra: Beruházási tervek az üzleti, árbevétel- és eredmény-várakozások szerint

Sugó: Azon cégek közül, amelyek az idei üzleti várakozások tekintetében „jobb”-ra számítanak, az idén 15% kevesebb beruházást tervez mint tavaly, 45% pedig többet.

28/d ábra: Beruházási tervek egyes keretfeltételekkel való elégedettség szerint (→K 1.12)

4. tábl.: Beruházások alakulása 2011-ben volumenváltozás az előző évhez képest, százalékban

Feldolgozó ipar	+24.2
Energie-, gáz-, vízellátás	-8.1
Kereskedelem	-4.1
Információ/telekommunikáció	-14.3
Pénzügyek	-18.4
Nemzetgazdaság	-4.5

Forrás: KSH

3. Befektetési alternatívák: mennyire vonzó Magyarország?

Magyarország világviszonylatban verseng a beruházásokért. Egyes ágazatokban az ország főként a szomszédjaival és más, összemérhető közép- és kelet-európai országokkal, más területeken pedig a feltörekvő ázsiai gazdaságokkal, sőt egyre gyakrabban nyugat-európai államokkal is versenyez.

A külföldi beruházók számára napjainkban tehát az ágazattól és a beruházás fő motívumától függően számos alternatíva kínálkozik. A felmérésben ezért rendszeresen összehasonlítjuk a közép- és kelet-európai térség összesen 20 országáról kialakult képet a beruházási minőség tekintetében.

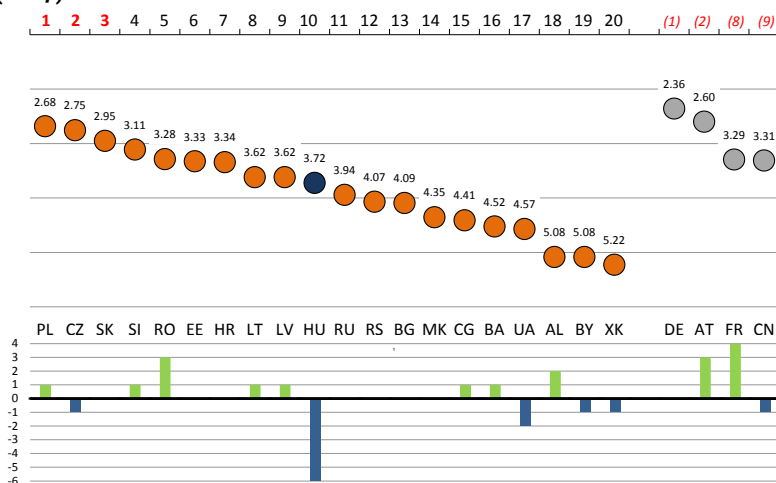
Az idei felmérésben a megkérdezett vállalatvezetők Lengyelországot tekintik a térség legjobb gazdasági környezetét biztosító országának, majd Csehország és Szlovákia következik a rangsorban. Magyarország csupán a 10. helyet érte el, ami jelentős visszaesést jelent a tavalyi negyedik helyhez képest.

30. ábra: „Mennyire vonzó az adott ország mint befektetési célpont?”
(→K 7)

2012. évi helyezés (zárójelben: az adott négy ország feltételes helyezése, ha a közép-kelet-európai régióhoz számítanánk)

átlagos értékelés egy 1-től 1 („nagyon vonzó”) 6-ig („nem vonzó”) terjedő skálán.

a 2012. évi helyezés változása a 2011. évi felméréshez képest

Elvárások a gazdaságpolitika felé

1. Az euró bevezetése

A vállalatokat az uniós csatlakozás óta megkérdezzük arról, hogy bevezesse-e Magyarország az eurót. Az idei felmérés eredménye az euró-övezet elhúzódó válsága tükrében nem okoz meglepetést:

Az euró támogatottsága minden eddiginél alacsonyabb: a vállalatok kevesebb, mint kétharmada tartja kívánatosnak a közös fizetőeszköz hazai bevezetését, egyharmaduk a forintot szeretné megtartani.

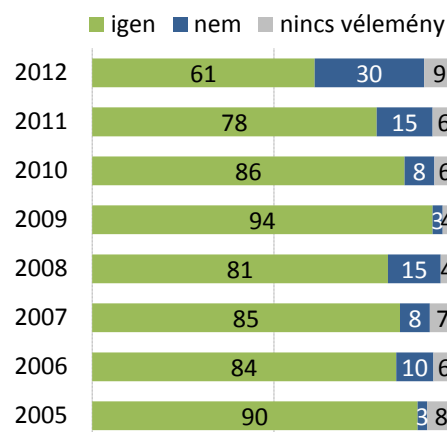
Az euró iránti elkötelezettség a külkereskedelemre utalt ágazatokban a legerősebb, azaz a feldolgozóipari és a kereskedelmi cégeknél, miközben a belföldi piacra dolgozó szolgáltatási vállalatok jóval nagyobb mértékben ragaszkodnának a forinthez.

2. Elégedettség a kormány munkájával

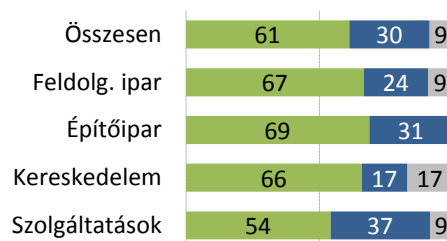
A gazdasági döntéseket elsődlegesen a gazdasági feltételrendszer határozza meg. Ennek ellenére mind az elméletben, mind pedig a gyakorlatban igazolható, hogy a társadalmi, kulturális és politikai tényezők is – bizonyos mértékben – befolyásolják a beruházási döntéseket. Ezért 2010-es felmérésünkben először tettünk fel a kormány munkájának értékelésére irányuló kérdést.

Az idei felmérésben érzékelhetően csökkent az elégedettség, a válaszadók több mint a fele inkább fenntartásokkal szemléli a kormány munkáját. A vállalatvezetők számára kiemelt hangsúllyal bír, hogy sérült az országról külföldön alkotott kép, ami megnehezíti számukra, hogy a központban sikeresen lobbízzanak további magyarországi beruházások mellett – még ha alapvetően kedvezőek a gazdasági feltételek is.

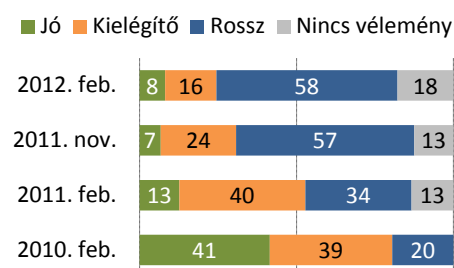
31. ábra: „Kívánatos az euró bevezetése Magyarországon?” (→K 5)

31/a ábra: Euró támogatottsága 2012

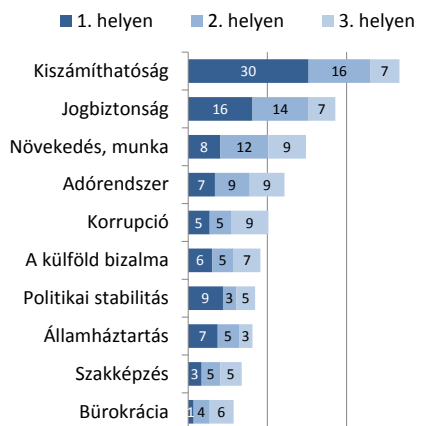

32. ábra: „Hogyan értékeli a jelenlegi kormány munkáját?”

3. A leginkább sürgető feladatok

33. ábra: „Melyik a 3 legsürgetőbb feladat a kormány számára?” (→K 3) *

* A 10 leggyakrabban említett feladatokör (az említések aránya a kérdésre választ adók százalékában)

A gazdasági környezetet jellemző tényezők értékelése világosan tükröződik a vállalatok cselekvési javaslataiban. Arra a kérdésre, hogy milyen területeken látnak a legsürgetőbb tennivalót, a leggyakrabban a kiszámíthatóságot és a jogbiztonságot említették, de a kívánságlista élén szerepel a növekedés és a munkahelyteremtés erőteljesebb ösztönzése is.

A vállalatok azonban a Magyarországról külföldön kialakult kép miatt is aggódnak: minden ötödik vállalat véli úgy, hogy Magyarországnak sürgősen erősítenie kell az európai partnerek bizalmát és javítania a tekintélyén a külföldi beruházók körében – ez a vállalatok számára még a bürokrácia leépítésénél is fontosabb feladat.

A. Melléklet:

A felmérés részletes eredményei

Megjegyzés:

A százalékos részarányok összege kerekítés miatt eltérhet 100%-tól.

További módszertani megjegyzéseket ld. a C. mellékletben

1.1 Hogyan vélekedik Magyarország jelenlegi gazdasági helyzetéről?

	Jó	Kielégítő	Rossz	Egyenleg
2005	21	64	15	6
2006	13	68	19	-6
2007	5	58	37	-32
2008	1	42	57	-56
2009	1	16	83	-83
2010	3	34	63	-60
2011	2	54	44	-42
2012	2	30	68	-65

1.2 Hogyan vélekedik a magyar gazdaság kilátásairól 2012-re, az előző évhez képest?

	Javul	Nem változik	Roszsabb	Egyenleg
2005	24	57	19	5
2006	19	57	24	-5
2007	14	36	50	-35
2008	19	45	36	-18
2009	1	10	89	-88
2010	16	56	28	-12
2011	49	39	13	36
2012	10	36	55	-45

1.3 Hogyan alakul ágazatának helyzete 2012-ben, az előző évhez képest?

	Javul	Változatlan	Roszsabb	Egyenleg
2005	26	53	21	5
2006	27	48	25	2
2007	23	46	30	-7
2008	22	51	27	-5
2009	1	24	75	-73
2010	21	55	23	-2
2011	46	40	14	32
2012	9	47	43	-34

1.4 Hogyan vélekedik saját vállalatának jelenlegi üzleti helyzetéről?

	Jó	Kielégítő	Rossz	Egyenleg
2005	48	45	7	41
2006	44	45	11	33
2007	34	56	10	25
2008	36	52	12	24
2009	16	52	32	-16
2010	20	53	27	-8
2011	36	48	16	21
2012	31	52	17	14

1.5 Hogyan alakul saját vállalatának üzleti helyzete 2012-ben, az előző évhez képest?

	Jobb	Változatlan	Rosszabb	Egyenleg
2005	43	47	10	33
2006	45	43	12	34
2007	43	37	20	23
2008	37	50	13	24
2009	9	39	52	-43
2010	35	44	21	14
2011	53	36	11	43
2012	24	49	27	-3

1.6 Hogyan változott vállalatának árbevétele 2011-ben az előző évhez képest?

	Nőtt	Nem változott	Csökken	Egyenleg
2005	65	20	15	50
2006	61	16	23	37
2007	66	14	20	46
2008	70	14	15	55
2009	53	24	23	30
2010	20	18	62	-43
2011	55	13	31	24
2012	53	18	29	23

1.7 Hogyan alakul vállalatának árbevétele 2012-ben az előző évhez képest?

	Nő	Nem változik	Csökken	Egyenleg
2005	61	27	12	50
2006	69	23	9	60
2007	61	26	13	49
2008	62	25	13	49
2009	11	34	55	-43
2010	39	40	21	18
2011	58	32	10	49
2012	31	45	24	7

1.8 Hogyan alakult export-árbevétele 2011-ben az előző évhez képest?

	Nőtt	Nem változott	Csökken	Egyenleg
2008	42	32	25	17
2009	33	52	15	19
2010	11	47	42	-31
2011	39	51	11	28
2012	42	48	10	32

1.9 Hogyan alakult export-árbevétele 2012-ben az előző évhez képest?

	Nő	Nem változik	Csökken	Egyenleg
2008	39	58	3	36
2009	11	53	36	-25
2010	24	65	12	12
2011	40	53	7	34
2012	27	61	11	16

1.10 Hogyan változik vállalatának létszáma 2012-ben az előző évhez képest?

	Nő	Nem változik	Csökken	Egyenleg
2005	37	49	14	23
2006	39	43	17	22
2007	41	44	15	25
2008	39	48	13	26
2009	7	51	42	-35
2010	21	55	24	-3
2011	39	44	16	23
2012	26	53	20	6

1.11 Hogyan alakultak vállalatának beruházási kiadásai 2011-ben az előző évhez képest?

	Nöttek	Nem változtak	Csökkentek	Egyenleg
2005*	36	41	13	22
2006*	36	36	15	22
2007*	36	37	12	24
2008	38	45	18	20
2009	33	46	21	12
2010	18	37	44	-26
2011	26	45	29	-2
2012	29	43	28	1

* 2005-2007: 100%-ból hiányzó rész: „nem eszközöltünk beruházást”

1.12 Hogyan alakulnak vállalatának beruházási kiadásai 2012-ben az előző évhez képest?

	Nőnek	Nem változnak	Csökkennek	Egyenleg
2005*	32	44	24	19
2006*	37	37	26	21
2007*	41	28	31	25
2008	28	48	24	3
2009	15	31	53	-38
2010	19	46	35	-16
2011	36	46	19	17
2012	24	46	30	-6

* 2005-2007: 100%-ból hiányzó rész: „nem tervezünk beruházást”

1.13 Hogyan alakult adózás előtti eredménye 2011-ben az előző évhez képest?

	Nőtt	Nem változott	Csökkent	Egyenleg
2005	49	21	31	18
2006	48	16	35	13
2007	47	26	27	20
2008	42	21	38	4
2009	40	31	29	11
2010	19	26	54	-35
2011	52	20	28	25
2012	45	19	36	9

1.14 Hogyan alakul vállalatának adózás előtti eredménye 2012-ben az előző évhez képest?

	Nő	Nem változik	Csökken	Egyenleg
2005	50	33	17	32
2006	46	38	15	31
2007	45	32	23	22
2008	42	32	25	17
2009	10	36	55	-45
2010	37	42	21	16
2011	46	36	18	28
2012	24	45	31	-8

1.15 Hány százalékkal emelkednek a vállalat bérköltségei 2012-ben?

Várt emelkedés mértéke ►	Összes válasz	0-3%	4-6%	7-10%	11-15%	16-20%
Az adott sávba eső válaszok részaránya (%)	100	16	44	26	9	5
A megadott értékek medián-ja	5,0%					
A megadott értékek számtani átlaga	7,0%					

2. Mennyire elégedett a következő tényezőkkel? *

	Átlag-osztályzat*		A válaszok eloszlása (2012)				
	2012	2011	1	2	3	4	5
Állami keretfeltételek							
2.1 EU-tagság	2.23	2.42	29%	36%	23%	8%	4%
2.2 Közigazgatási rendszer	3.64	3.50	1%	9%	31%	44%	15%
2.3 Adórendszer, és - hivatal	3.88	3.46	1%	7%	26%	37%	30%
2.4 Adóterhek	3.81	3.28	1%	11%	26%	31%	31%
2.5 Állami és EU-támogatások hozzáférhetősége	3.52	3.19	1%	16%	34%	27%	22%
2.6 Infrastruktúra (közlekt., kommunikáció, energia)	2.92	3.10	1%	38%	34%	23%	5%
2.7 Jogbiztonság	3.86	3.43	1%	12%	26%	24%	38%
2.8 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	3.97	3.66	0%	4%	28%	35%	33%
2.9 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	4.50	::	0%	2%	11%	23%	64%
2.10 Korruptió és bűnözés elleni fellépés	4.08	3.74	1%	5%	23%	27%	44%
2.11 Politikai stabilitás	3.82	3.17	2%	11%	29%	21%	38%
Vállalati környezet							
2.12 A K+F feltételrendszere	3.47	3.14	1%	9%	45%	32%	13%
2.13 Helyi beszállítók rendelkezésre állása és minősége **	2.82	2,64	3%	36%	40%	18%	3%
2.14 Fizetési morál	3.35	3.28	0%	19%	38%	32%	11%
Munkaerőpiaci feltételek							
2.15 A munka költségei	3.13	3.03	4%	23%	41%	24%	9%
2.16 A munkavállalók motiváltsága	2.66	2.50	10%	37%	33%	15%	4%
2.17 A munkavállalók termelékenység	2.65	2.62	7%	41%	36%	13%	3%
2.18 A munkavállalók képzettsége	2.46	2.56	14%	42%	30%	11%	3%
2.19 A felsőoktatás minősége	2.77	3.02	10%	32%	34%	19%	5%
2.20 A szakképzés minősége	3.36	3.22	2%	16%	38%	33%	11%
2.21 A munkajog rugalmassága	3.39	3.12	1%	16%	37%	34%	12%
2.22 A szakképzett munkaerő rendelkezésre állása	3.12	2.84	4%	22%	40%	27%	7%

* 1 = nagyon elégedett ... 5 = elégedetlen. Átlag-osztályzat= a megadott válaszok (1... 5) számtani átlaga

** 2011: A „minőség” és a „rendelkezésre állás” kérdésekre adott válaszok átlaga (2011-ben külön-külön kérdésben szerepeltek)

3. Melyik a három legsürgetőbb feladat a magyar kormány számára?

	Összesen*	ebből ... -ik helyen:		
		1.	2.	3.
Stabil, kiszámítható gazdaságpolitika, tervezhetőség biztosítása	53	30	16	7
Jogbiztonság erősítése	37	16	14	7
Gazdasági növekedés, beruházások, munkahelyteremtés, versenyképesség ösztönzése	30	8	12	9
Adók és járulékok csökkentése, az adórendszer egyszerűsítése	24	7	9	9
Korruptió, feketegazdaság visszaszorítása, az átláthatóság növelése	20	5	5	9
Az ország imázsának javítása, bizalom visszanyerése, a kommunikáció javítása	18	6	5	7
Demokratikus elvek és intézmények, a politikai stabilitás erősítése	17	9	3	5
Az államháztartás konszolidálása	16	7	5	3
A szakképzés és az oktatási rendszer korszerűsítése	14	3	5	5
A bürokrácia csökkentése, a közigazgatás hatékonyabbá tétele	11	1	4	6

* az említések aránya a kérdésre választ adók százalékában

4. Hogyan értékeli a jelenlegi kormány munkáját?

	Jó	Kielégítő	Rossz	Nincs vélemény
2010. február	41	39	20	0
2011. február	13	40	34	13
2011. november*	7	24	57	13
2012. február	8	16	58	18

* egy összehasonlítható vállalati körben végzett gyorsfelmérés eredménye, azonos kérdéssel

5. Kíváncos-e az euró bevezetése Magyarországon?

	Igen	Nem	Nincs vélemény
2005	90	3	8
2006	84	10	6
2007	85	8	7
2008	81	15	4
2009	94	3	4
2010	86	8	6
2011	78	15	6
2012	61	30	9

6. Ma ismét Magyarországot választaná befektetési helyszínnek?

	Igen	Nem
2005	79	21
2006	78	22
2007	75	25
2008	73	27
2009	80	20
2010	81	19
2011	83	17
2012	71	29

7. Mennyire vonzóak a következő országok mint befektetési helyszín?

	Átlag-osztályzat*		Helyezés **						
	2012	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	
Lengyelország	2.68	1	2	1	4	5	6	6	
Csehország	2.75	2	1	2	1	2	1	2	
Szlovákia	2.95	3	3	5	2	3	3	1	
Szlovénia	3.11	4	5	3	3	4	2	4	
Románia	3.28	5	8	7	6	1	5	10	
Észtország	3.33	6	6	8	8	6	9	5	
Horvátország	3.34	7	7	6	5	7	7	9	
Litvánia	3.62	8	9	9	9	10	10	8	
Lettország	3.62	9	10	10	10	8	8	7	
Magyarország	3.72	10	4	4	7	9	4	3	
Oroszország	3.94	11	11	11	11	12	11	12	
Szerbia	4.07	12	12	12	13	15	15	14	
Bulgária	4.09	13	13	13	12	11	12	11	
Macedónia	4.35	14	14	16	15	14	14	::	
Montenegró	4.41	15	16	15	14	16	16	::	
Bosznia-Hercegovina	4.52	16	17	14	17	17	17	::	
Ukrajna	4.57	17	15	17	16	13	13	13	
Albánia	5.08	18	20	19	18	18	18	::	
Fehéroroszország	5.08	19	18	18	::	::	::	::	
Koszovó	5.22	20	19	::	::	::	::	::	

	Átlag- osztályzat*		Helyezés **					
	2012	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Németország	2.36	(1)	(1)	(1)	(1)	(6)	(7)	(12)
Ausztria	2.60	(2)	(5)	(7)	::	::	::	::
Franciaország	3.29	(8)	(12)	(11)	::	::	::	::
Kína	3.31	(9)	(8)	(8)	(12)	(10)	(10)	(1)

* 1 = nagyon vonzó ... 6 = nem vonzó

** a 20 közép- és keleteurópai ország közül. Németország, Ausztria, Franciaország és Kína „feltételes” helyezését (24-es mezőnyben) zárójelben adtuk meg.

:: az adott évben nem szerepelt

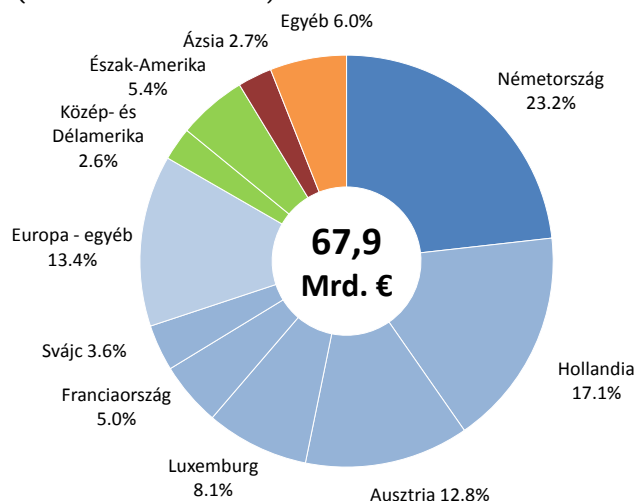
B. Melléklet:

Külföldi befektetések Magyarországon

1. Külföldi működőtőke befektetések Magyarországon

1. ábra: Működőtőke befektetések Magyarországon

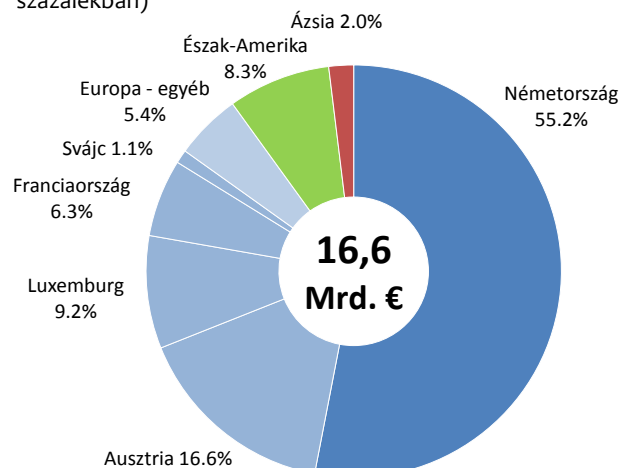
Állomány 2010.12.31-én, származási ország szerint (részesedés százalékban)

Forrás: MNB

2. ábra: Újrabefektetett jövedelmek

A 1999-2009 évi forgalmak összege (országok részesedése százalékban)

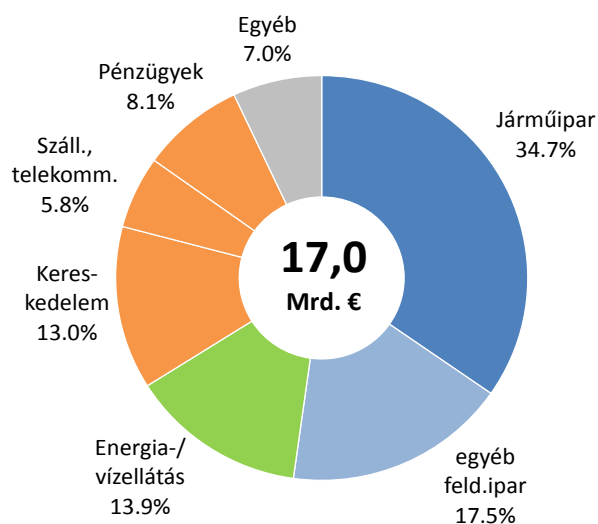

Megjegyzés: Hollandia, Közép- és Délamerika valamint „Egyéb országok” újrabefektetett jövedelmei negatív értéket vettek fel az adott időszakban.
Forrás: MNB

2. Német működőtőke befektetések Magyarországon

3. ábra: Német működőtőke befektetések Magyarországon

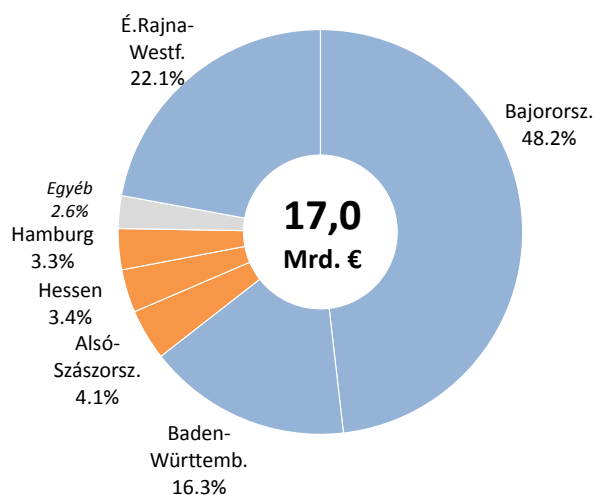
Állomány 2009.12.31-én, gazdasági ág szerint (részesedés százalékban)

Forrás: Bundesbank

4. ábra: Német működőtőke befektetések Magyarországon

Állomány 2009.12.31-én, a befektető tartománya szerint (részesedés százalékban)

Forrás: Bundesbank

C. Melléklet:

Módszertani megjegyzések

1. Megkérdezés típusa és ideje

Megkérdezés típusa:

- » A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) 1995 óta évente készít konjunktúra-jelentést.
- » A megkérdezés írásos kérdőíven alapul. Az összehasonlíthatóság érdekében 2005 óta a legfontosabb kérdések megfogalmazása változatlan.
- » 2008 óta a kérdőív kitöltése internetes felületen történik

Megkérdezés ideje:

- » 2012. február 1. és március 2. között

2. Résztvevők

Az idei felmérésben 196 vállalatvezető vett részt.

- » A résztvevők száma valamelyest meghaladja a korábbi évek átlagát.

A résztvevői minta összetétele

Az összetétel megfelel az előző évek szerkezetének, ennek köszönhetően az eredmények nagyfokú összehasonlíthatóságot engednek a korábbi felmérések eredményeivel:

- » A résztvevők egy harmada a feldolgozóiparból került ki, egy negyede kereskedelemmel (túlnyomórészt külkereskedelemmel) foglalkozik. A szolgáltató ágazatokban működő cégek részaránya 48% volt, ami kis mértékben meghaladja az előző évek értékét.
- » A korábbi évekhez hasonlóan a létszám alapján öt résztvevő közül négy kis- vagy középvállalatnak minősül.
- » A résztvevők mintegy két harmada elsősorban a hazai piacot szolgálja ki (az export-árbevétel aránya kisebb, mint 40%), egy negyede erősen exportorientált vállalat (az export-árbevétel aránya magasabb, mint 60%).

Résztvevők az anyavállalat székhelye szerint

- » Németország (a DUIHK tagjai): 59%
- » Ausztria: 30%
- » egyéb Európai Unió tagállam: 12%

Résztvevők tevékenységi kör szerint

- » A tevékenységi kör esetében 2009 óta többes jelölés is lehetséges, a részarányok összege ezért meghaladhatja a 100 százalékot. (Az idén a résztvevők mintegy 10 százaléka jelölt két vagy több ágazatot.)
- » Ahol ágazat szerinti eredményeket közlünk, mindig az összes vállalatot vettük figyelembe, amely megjelölte a vonatkozó ágazatot. A többes jelölés miatt ezért az ágazati eredmények súlyozott átlaga eltérést mutathat az „összes vállalat” értékétől.

	Résztvevők száma	ebből			
		Ipar*	Építőipar	Kereskedelem	Szolgáltatások
1998-2008 évi átlag **	166		39%	24%	36%
2009	143	32%	7%	19%	42%
2010	174	40%	7%	22%	43%
2011	144	34%	10%	22%	44%
2012	196	30%	8%	24%	48%

* feldolgozó ipar és energia-, gáz- és vízellátás

** többes jelölés nem volt lehetséges

Résztvevők létszám-kategória szerint

	Foglalkoztatottak száma			
	1-9	10-49	50-249	250 vagy több
2009	31%	24%	30%	15%
2010	24%	24%	27%	26%
2011	29%	24%	24%	22%
2012	26%	31%	24%	19%

Résztvevők az export jelentősége szerint

	Exportárbevétel a teljes árbevétel százalékában				
	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
2009	52%	10%	10%	6%	22%
2010	47%	7%	9%	10%	27%
2011	53%	8%	5%	6%	28%
2012	52%	12%	9%	6%	20%

3. Statisztikai kifejezések és eljárások

Az eredmények megbízhatósága:

- » A minta nagysága és összetétele alapján 1-2 százalékpontos különbségek az előző évekhez képest vagy egyes résztvevői csoportok (pl. ágazatok) között nem tekinthetők szignifikánsnak.
- » A százalékos részarányok összege kerekítés miatt eltérhet 100%-tól.

1. kérdés: „egyenleg / szaldó“

- » Azoknál a kérdéstípusoknál, ahol a válasz „jó-kielégítő-rossz”, vagy „jobb-változatlan-rosszabb” lehet, az „egyenleg” a negatív és a pozitív válaszok arányának különbségét jelenti. A szaldó tehát -100 és +100 közötti értékeket vehet fel.
- » Példa: Ha a válaszadók 40%-a „magasabb”, 24% „változatlan” és 36% „alacsonyabb” választ adott, akkor az „egyenleg” $\{40-36\} = +4$.

2. kérdés: „elégedett / elégedetlen“

- » A 2. kérdés esetén mindig öt lehetőség közül lehetett választani:
 $1 = \text{nagyon elégedett} / 2 = \text{elégedett} / 3 = \text{átlagos/semleges} / 4 = \text{elégedetlen} / 5 = \text{nagyon elégedetlen}$
- » Ha másképp nem fogalmaz a szöveg, akkor az „elégedett“ kifejezés az 1-es (nagyon elégedett) és 2-es (elégedett) válaszok együttes arányát jelöli, az „elégedetlen“ kifejezés pedig a 4-es (elégedetlen) és 5-ös (nagyon elégedetlen) válaszok összegét.

Átlag

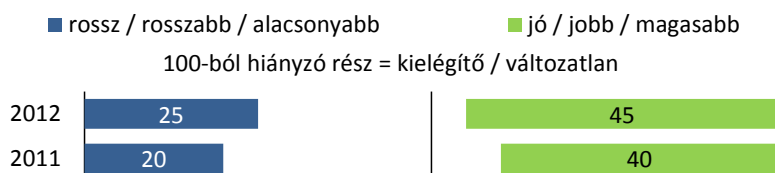
- » Eltérő jelölés hiányában „átlagon” a számtani átlagot értjük.

4. Jelmagyarázat az ábrákhoz

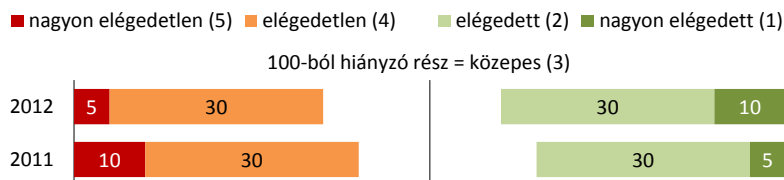
Számértékek

- » Eltérő jelölés hiányában az ábrákban megadott számok az adott válasz-opció az összes válaszadóhoz viszonyított százalékos részesedését jelöli.

Jelmagyarázat az 1.1 – 1.14. kérdésekhez

Jelmagyarázat az 2.1 – 2.22. kérdésekhez

5. Országgrövidítések

AL	Albánia	LT	Litvánia
AT	Ausztria	LV	Lettország
BA	Bosznia-Hercegovina	MK	Macedónia
BG	Bulgária	NM-12	Új EU-tagállamok 2004+2007
BY	Fehéroroszország	PL	Lengyelország
CG	Montenegró	RO	Románia
CN	Kína	RS	Szerbia
CZ	Csehország	RU	Oroszország
DE	Németország	SI	Szlovénia
EE	Észtország	SK	Szlovákia
FR	Franciaország	UA	Ukrajna
HR	Horvátország	XK	Kosзовó
HU	Magyarország		

Német-Magyar Ipai és Kereskedelmi Kamara

Partner a sikerhez

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) mintegy 900 tagvállalattal Magyarország legnagyobb bilaterális vállalati szövetsége. Alapítására 1993-ban került sor, feladata a német-magyar gazdasági kapcsolatok támogatása. Céljaival és működési alapelveivel – kölcsönösség, pártpolitikai semlegesség, gyakorlati vállalati igények kielégítése – folytatja az 1920-ban alapított Német-Magyar Kereskedelmi Kamara hagyományait.

A DUIHK széleskörű lehetőségeket biztosít a közvetlen vállalati kapcsolatok megteremtéséhez, átfogó, gyakorlatorientált szolgáltatásokat és információkat nyújt konkrét üzleti kérdésekben, és képviseli tagjai érdekeit a nyilvánosság előtt és a gazdaságpolitikával folytatott párbeszédben.

A DUIHK legfontosabb szolgáltatásai:

- Piacra lépési és telephelyre vonatkozó tanácsadás
- Üzleti partnerek közvetítése
- Szakvásári szolgáltatások
- Jogi tanácsadás
- Gazdasági mediáció
- Képzés és továbbképzés
- Rendezvényszervezés
- Hirdetési lehetőségek nyomtatott és online kiadványainkban

A 120 német külkereskedelmi kamarából álló, az egész világra kiterjedő hálózat részeként a DUIHK mindkét ország vállalatai számára professzionális támogatást kínál a sikeres külföldi üzleti tevékenységhez.

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipai és Kereskedelmi Kamara

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipári és Kereskedelmi Kamara

H – 1024 Budapest, Lövház u. 30.

Telefon: (36) 1 345 7600

Fax: (36) 1 315 0744

E-mail: Info@ahkungarn.hu

www.duihk.hu